

“Bugün her şey, hangi biçimde gelirse gelsin, ilkönce parodi olarak ortaya çıkar. Ancak daha sonra, büyük çaba ve ustalikle, bir şeyler parodinin ötesine geçmeyi başarabilir.”

Günümüzün bir İtalyan yazarı

İçindekiler

59. Cadde'de Genç Bir Adam • 9
 İç-Kırıklığı • 16
 Ayrılık Şarkısı • 29
Manhattan – Yeni Arkadaşlar • 33
 Doktor N. • 38
 Caz Kulüpleri • 43
 McCarthy Ortaya Çıkıyor • 50
 Manhattan'da Bir Teras • 54
 Bir Yazar Adayı • 58
Herkesin Bir Geçmişi Vardır • 63
 Algonquin Hotel-Bar • 67
 Larry'nin Annesi • 71
 Long Island • 76
Hidayet – Miller Shoe Salon • 80
Larry'nin Annesi Çağırılıyor • 85
 Greenwich Village • 90
Marki de la Môle'un Balo Salonu • 96
Algonquin Oteli'nin Barında Hidayet'le • 100
 Harun Yazmaya Çalışıyor • 106
 Art Nouveau – Art Déco • 111
 Penelope Kaçırılıyor • 113
Waldorf-Astoria Oteli'nde • 118
 Manhattan'da Sonbahar • 124
McCarthy Komisyonu Çöküyor • 129

59. Cadde'de Genç Bir Adam

Yakışıklı bir çocuk, gün ortası yaklaşırken 59. Cadde'deki kaldırımda görüldü. Gömleğinin yaka düğmelerini açmış, yakalarını ceket yakalarının üzerine çıkarmıştı. O günlerin modasıydı bu.

Hava oldukça sıcaktı. Yaz mevsimi yaklaşıyordu. O, ilk defa ayak bastığı, ilköğretim yılları boyunca hayal edip durduğu bu koskocaman kentin geniş caddesinde, kaldırıma vuran güneşin altındaydı. Gerçekten de düşünüyüp durduğu yerde miydi?

Sağında uzanan Central Park'ın büyük ağaçlarına baktı; ağaçlar dallarını karşı kaldırımın üzerine de sarkıtıyorlardı. Parmaklıkların gerisinde sanki büyük bir orman vardı.

Köşedeki Plaza Hotel'in önündeki alandan bu caddeye döndükten sonra, çok lüks olduğu anlaşılan başka bir otelin kapısı önünden geçmiş, üniformalı kapıcıyla neredeyse selamlaşmış, caddenin yuvarlak bir alana doğru uzandığı bölüme kadar yürümüşü. İleride parkı çevreleyen kaldırımın kıyısı boyunca dizilmiş faytonlar görünüyordu. Bir iki serbest atı yularından tutan çocuklar vardı. Faytoncular da, otellerin önündeki kapıcılar gibi üniformalıydılar. Buldukları yerde hafif adımlar atan atların bağlı oldukları süslü arabalarıyla gezintiye çıkacak müşteri bekliyor olmalıydılar.

Plaza Hotel'in yer aldığı alan 5. Cadde'nin en canlı yerine rastlıyordu. Ama bu baş döndürücü uzun caddeyi aşağı bölümlerine doğru yürüyüp tanımayı sonraki günlere bıraktı. Şimdi en önemli sorunu kendisine kalabileceği yer bulabilmesiydi.

Elinde parkın Batı tarafına düşen bölümünde, 72. Cadde'ye doğru uzanan sokaklardaki evlerden birinde bir oda bulmasına yardım edeceğini umduğu kimi adresler vardı. Bu yüzden Columbus Circle'i geçerek Broadway Avenue'den yukarıya doğru yürüdü.

72. Cadde'deki metro istasyonuna varmadan sağdaki sokaklardan birine saptı. 69. Cadde'ydü bu. Yolun bitiminde Central Park'ın ağaçları görünüyordu. Oradaki aynı biçimde yapılmış evlerden birinin altı basamak merdivenlerini çıktı. Kapıyı açan yaşlı bir kadındı.

“Geldiniz mi genç adam?” dedi.

“Beni bekliyor muydunuz?”

“Biliyorum” dedi yaşlı kadın. “Sizi buraya çağıran doktor bey, ne olur ne olmaz diye beni haberdar etmişti. Gelin arkamdan.”

Harun’un en çok sevdiği o yüzyıl başında yapılmış, birbirine benzeyen ve New York’un her mahallesine yayılmış olan, onun fotoğraflarda gördüğüne göre de, bütün bu yöreyle Greenwich Village çevresinde bol bol bulunan, insanı eski günlere dönük romantik duygulara sürükleyen evlerden biriydi bu.

Yaşlı kadın koridorun sonuna yakın bir yerdeki kapıyı anahtarıyla açtı. Tam karşıya düşen penceresinden bahçedeki ağaçların görüldüğü küçük bir daireyi gösterdi ona.

“İşte burada kalacaksınız” dedi.

Genç adamın sevdiği tarzda bir daireydi bu. Çok geniş bir odaydı. Sol tarafta mutfak yer alıyordu. Banyoyla tuvalete mutfağın yanından açılan kapıyla giriliyordu. ‘Bir melek bana birtakım öyküler yazabilmeyi bağışlarsa, onları yazabilmem için en güzel yer kuşkusuz burası.’

O sırada zihninden İstanbul’da Eski Ali tramvay durağıyla Fatih arasında uzanan, üzerinden tramvayların geçtiği çift yönlü tozlu yol geçti. Bu görüntüyü yazma isteğiyle birleştirdi. ‘Kentlerin görünüşü yazma isteğimin temel dürtüsü galiba’ dedi. Oysa o tozlu yol, orada yaşadığı yıllarda ona hiç de esin vermemişti.

Bavulunu odada masanın üzerine koydu. Gömleklerini, pantolonunu, tek ceketini gardıroba yerleştirdi. Yanında getirdiği iki kitabı yatağın başucundaki sehpaye koydu dikkatle. Bunlar Proudhon’un *Sefaletin Felsefesi* ile Lautréamont’un *Maldoror’un Şarkıları*’ydı. Ardından pencerenin önüne giderek küçük arka bahçeye, bu bahçeye sırtını dönmüş aynı biçimdeki apartmanların arka yüzlerine, duvarların örtülmüş olduğu, renkleri soluk kırmızıya dönüşmüş tuğlalara baktı. Derin bir rahatlık duydu. ‘Şimdi artık her şeyden uzaktayım galiba’ dedi. Eski yaşamıyla o gün başlayan yaşamı arasında dalgaları hâlâ zihninde çırpınıp duran, koskoca bir okyanus vardı.

Harun evine yerleştikten sonra, o güzel havanın içinde sokağa çıktı. Altı basamak merdiveni inerken içini kaplayan sevinç sanki o güne kadar yaşamadığı bir şeydi. Özgürlük duygusuyla karışan,

uçucu, onu bekleyen belirsizliğin korkutamadığı değişik tırde bir sevinç. Central Park'a doğru yşrşrken, kendisinin yerleştiği evle aynı biçimde olan bir evin –hemen hemen bştşn sokak bu çeşit evlerle doluydu– sokak merdivenlerine oturmuş, renk renk bir başlık takmış, bir eliyle kahverengi kşpeğinin ipini tutan iri yarı bir zenci, Harun'a ‘iyi şanslar’ diledi. Onun yşrşyşşşndeki mutluluk zenciyi etkilemiş gibiydi.

Parkın yanı sıra uzanan kaldırıma geçerken řn yşzleri parka bakan bu çok yşksek binalara baktı. ‘Herhalde burası dşnyanın başka bir yerine benzemiyor’ diye dşşşndş. Ardından açık, geniş kapıdan parkın ilerine doğru uzanan yola saptı. Manhattan'ın bu Batı yakasının çok yşksek apartmanları parkın içinden çok daha iyi gşrşnşyordu.

Harun parktan çıktıktan sonra Upper West Side'da *Café Leche*'i buldu. Kahvenin kapısında 424 numarası vardı, kapının şzerindeki cama koskocaman yazılmıştı. Pencerelerin camlarında da gene bşyşk harflerle kahvenin adı yazılıydı. İki vitrin arasında fiyat listesinden başka kşltşrel etkinlikleri gşsteren kşşk afişlerin konulabilecekleri yerler gřze çarpıyordu. Camların yukarı bşlşmşndeki yazıları da okudu: Kahvaltı - řĐle yemeği - akşam yemeği yazıyordu. Bu yazıların altında daha sşslş harflerle *Brunch* yazısı vardı. Harun, New York'a gelmeden řnce bir dergide bu kahve şzerine bir şeyler okumuştu. Savaş yıllarında Almanya'dan kaçan siyasi mşltecilerin devam ettikleri yerdı bu kahve. İçerisi gayet alakĐonřllř dōřenmiřti. Servis yaptığı belli olan sarı saçlı genç kız Harun'a kahvenin pencereleri yakınında bir masa gşsterdi. Bir zaman sonra da gelip ne istediğini sordu.

“Bir sştlş kahve” dedi Harun. Ardından da hemen pişman oldu. Bu kahveye şnceki yıllarda Amerikan Viyanası dendiğini hatırladı. Belki burada Beyoğlu'ndaki Baylan Pastanesi'nde bulunan Viyana kahvesinden isteyebilirdi. ‘Bir dahaki gelişimde’ diye dşşşndş.

Beyoğlu'ndaki Baylan Pastanesi'nde Hristo adında bir garson vardı. Genç bir adam sayılabilirdi ama saçlarını epeyce dōkmřřtř. Tombul yşzşne bakarsanız mşşterilerine karşı mesafeli olduğunu dşşşnebilirdiniz. Oysa her mşşteriye karşı şyle değildi. Pastaneye ilk gelenlere, devamlı mşşteri olmayacaklarını sezdiklerine karşı mesafeliydi. Onlar bu pastanenin malı değildiler.

Sarı saçlı kız sütlü kahveyi getirdi, Harun'un önündeki küçük masaya koydu.

“Sizi ilk defa görüyorum” dedi.

“Daha bu sabah geldim New York'a. Sanırım bundan sonra sık göreceksiniz beni” dedi. Kız gülümsedi.

Dışarıda aydınlık bir hava vardı. Öğleden sonrası güneşi cadde-leri de, karşı taraftaki apartmanların yüzlerini de aydınlatıyordu. Harun, kahvenin duvarlarına birtakım fotoğrafların yerleştirilmiş olduğunu fark etti. Bunlardan bazıları grup fotoğraflarıydı, bazıları da portrelerdi. Gözlerini kısarak bakınca Thomas Mann'ın portresini fark etti. Yanında Heinrich Mann'ın portresi vardı. Bir grup fotoğrafında da kadınlı erkekli sekiz on kişi *Aufbau* başlıklı gazeteyi ellerinde tutuyorlardı. Bunun Alman mültecilerinin çıkardıkları Hitler rejimine karşı bir gazete olduğunu hatırladı. Savaş yıllarında gazetenin tirajı durmadan artmıştı. On bin abonesi vardı, ama gazete kısa zamanda elli bin baskıya ulaşmıştı.

Harun bunları okuduklarından biliyordu. Duvarlarda kahvenin müşterilerine sunduğu ürünlerle ilgili yazılar vardı: *Double Mocha Fatfree*, *Frappuccino Grande...* gibi yazılar.

Kahveden çıkarken Harun bu sarışın kıza teşekkür etti. O da, ona gülümsedi. Küçük dairesine, çok az olan eşyalarını düzene sokmaya gitti. Bu iş de çok zaman almayacaktı. Pencerenin dışına, bahçeye baktı. Bir Manhattan akşamı yaklaşıyordu. İlk olarak göreceği bir Manhattan akşamı. ‘Burada yaşamım bambaşka olacak’ diye düşündü Harun. Boz renkli surların yer yer yıkılmış olduğu, çevresinde denizlerin aktığı, sakin, ruhunun derinliklerinde karmaşık bir tarih taşıyan, yüzyılları kat kat toprağın altına gömmüş, sisler içindeki kenti düşündü. O kentten çok uzaktaydı artık.

Ertesi gün Harun, Broadway Avenue'de yürüyerek fotoğraflarından tanıdığı o büyük yapıları gözden geçirdi. Columbus Circle'daki suların fışkırdığı havuzun çevresinde dolaştı. ‘Tropikal ağaçlar yerine tropikal binalar sanki’ gibi tuhaf bir benzetme geçti aklından. Henüz kenti tanımadan ‘bambaşka bir dünya burası, iyi ki geldim buraya’ diye düşündü. İçinde bir hafiflik hissediyordu. Sevinçle doluydu. Eski bir kentin verdiği baskı sanki şimdiden uçup gitmişti üzerinden.

Central Park'ın köşesinde gene faytonlar duruyorlardı. Aşağılara indi, Broadway tiyatrolarının çok büyük afişlerinin altından geçti. Caddeyi kesen sokaklardan birinde, ona bir arkadaşının yazdığı adreste 6. Cadde'deki Jack Dunstan lokantasını buldu. Geniş salona girmeden önce, yaz yaklaştığı halde gardıroba ayrılmış bölümde kendisine dikkatle bakan bir kızın ayakta durduğunu fark etti. Harun üzerinde gardıroba bırakacağı bir şey olmadığını işaret ettiğinde de kız ona gülümsüyordu.

Vakit öğleden öncesi olduğu için salonda çok az müşteri vardı. Kendisine ne ısmarlamak istediğini sormaya gelen sarışın kıza:

“Dr. N.'yi tanıyor musunuz?” diye sordu.

Harun'a, New York'a yeni gelmiş birisi olduğunu anladığını belli eden bir bakışla bakan kız:

“Mr. Doktor'u burada herkes tanır” dedi. “Ama bir buçuk aydır görünmüyor. Sanırım yolculuktadır. Yakında döneceğini sanırım.”

Harun nasıl bir tavır takınacağını düşünürken:

“Bir çay içebilir miyim?” dedi.

“Tabii. Memnuniyetle” dedi kız.

Harun ötedeki geniş barın akşam vakitlerinde dolmakta olduğunu düşündü. Kahvede fazla bir müşteri yoktu ama, buranın söylendiği gibi entelektüellerin geldiği bir yer olduğu anlaşılıyordu. Masalarda kâğıtlarla kalemler vardı. İsteyen müşteri rahatça kâğıtlara desenler çizebilir, bir şeyler yazabilirdi. Barda siyah saçlı bir kız duruyordu. Gözleri iri, siyahtı, yüzü çok güzeldi.

Çayını getiren sarı saçlı kıza adını sormak cesaretinde bulundu.

“Penelope” dedi kız. “Bu size bir şey anlatıyor mu?”

Harun'un New York'a geleli duyduğu mutluluk benzeri duygu belleğini de açmış gibiydi.

“Evet” dedi. “Ama ben Ulysses'in yolculuğuna daha yeni çıktım.”

Kız güldü. Karşılık hoşuna gitmişti.

“Sizinle arkadaş olabileceğiz sanırım” dedi.

Harun, Penelope'la Café Leche'de buluştuğunda, kız:

“Şimdi tatil başladığı için kahvede çalışıyorum” dedi. “O da her gün değil.”

“Aslında ne yapıyorsun?”

“Okuyorum” dedi Penelope. “Üniversitede. Doğu Avrupa Edebiyatları bölümünde. Henüz bir yıl oldu başlayalı.”

Penelope sarı saçlarını ortadan ikiye ayırmıştı. Saçlar omuzlara kadar iniyordu. Gözlerinde yeşil kıvılcımlar vardı; bazen kahverengine, bazen de koyu bir yeşile dönüşüyordu. Yüzü rahatlık vericiydi. Vücudu da büyük bir rahatlık içinde büyümüş, en uygun biçimini almış gibiydi. Masadan kalktığı anda ardından baktı. Hafif dolgun, güzel bacaklardı. Yaşı Harun'un yaşına yakın olacaktı.

Penelope masaya döndüğünde:

“Cumartesi akşamları arkadaşlarla toplanıyoruz” dedi. “Hep bu yörede oturan çocuklar. Onları seveceğini sanırım. Konuşacak o kadar çok konu var ki... Birisi basit bir yemek yapıyor ya da bu çevredeki lokantalardan birine gidiyoruz. Hava yağmurlu olsa da kentin bu kesiminde kaldırımlarda yürüyüşe çıkıyoruz. Bazen vakit gelmişse, yorgun değilsek bir gece kulübüne gidiyoruz. Bazen de sadece dans edilen bir yere. Biliyorsun, burada hemen bütün gençler cazı seviyor.”

Ardından peçete olarak kullanılan beyaz bir kâğıda adresini yazdı Penelope.

“Bu hafta bizim evde toplanacağız” dedi. “Unutma. Hiçbir şey getirecek değilsin. Arkadaşlarım ciddi konularla ilgilenmez görünseler de pek öyle değillerdir. Hepsi iyi çocuklar. Belli bir duyarlıkları var. Babalarından dinledikleri savaş yılları öyküleri onlara Avrupa üzerine çok şey öğretmiş.”

“Geleceğim” dedi Harun.

Ardından Penelope'la hafif çiselemiş ilkyaz yağmurunun ıslattığı kaldırımlara çıktılar. Geniş kaldırıma lokallerin ışığı vuruyordu. Yüksek binaların pencerelerinin çoğu pırıl pırıldı.

Penelope, Harun'un kolundan tuttu. Bu ışık yağmurunda insanın içini rahatlatıcı bir şey vardı. Gelecek kaygısından uzaktı Harun. Bu yüksek yapılardan, kentten fişkırان enerjide, bu kolayca dost olan insanlarda, insanı kaygılardan uzak tutan bir nitelik vardı. Sanki iyilikle sarıp sarmalanmışlardı.

“Sizin büyük yazarınız Edgar Allan Poe'da okudum. ‘Gerçek yaşam rüyalaradır’ diyordu. Eğer öyleyse yaşam sadece acı, belirsizlik, korku demek değil mi? Bu rüyalar kolayca karabasana dönüşüyorlar. Sanki çok eski yıllardan beri varolan vahşetin zihinde kalan simgeleri onlar. Bense onlardan kurtulmak, sadece gündüz görülen düşlerle, diyeceğim hayallerle yaşamak istiyorum. Mutluluk bunda sanıyorum.”

“Sen Edgar Allan Poe’ya aldırma” dedi Penelope. “Onun rüyaları korkunçtu. Gündüz düş görenler yarattı Manhattan’ı. Biz de bu güzel kaldırımlarda dolaşyoruz işte.”

“En sevdiğim şey bu yürüyüşler olacak” dedi Harun.

Ayrıldıklarında, Penelope ağaçlar arasındaki kaldırımlardan evine doğru kayboldu. Harun da şimdiden alıştığı küçük apartmanına döndü.